

umb

UNIVERZITA
MATEJA BELA

V BANSKEJ BYSTRICI

Katarína Zimermanová, Jana Janičková

ZÁKLADY ÚČTOVNÍCTVA PRE MANAŽÉROV

2022

 BELIANUM

OBSAH	
ZOZNAM TABULIEK A ILUSTRÁCIÍ	5
ÚVOD	7
1 VÝCHODISKÁ A PRÁVNA ÚPRAVA ÚČTOVNÍCTVA	8
1.1 História a súčasnosť účtovníctva	8
1.2 Právna úprava účtovníctva v SR	8
1.3 Základné pojmy v účtovníctve	10
1.3.1 Veľkostné skupiny účtovných jednotiek	11
1.3.2 Účtovné systavy	12
1.3.3 Predmet účtovníctva	13
1.3.4 Funkcie účtovníctva	14
1.3.5 Účtovné obdobie	15
1.3.6 Účtovné záznamy	15
1.3.7 Účtovné knihy	18
1.3.8 Rámcová účtová osnova a účtový rozvrh	20
1.3.9 Účtovná závierka a register	20
1.3.10 Verný a pravdivý obraz, účtovné zásady a metódy	21
1.3.11 Účtovný informačný systém	23
1.4 Kontrolné otázky a úlohy	25
2 BILANČNÝ PRINCÍP V PODVOJNOM ÚČTOVNÍCTVE	26
2.1 Majetok a zdroje krytia v bilancii	26
2.2 Majetok v účtovníctve	26
2.2.1 Oceňovanie majetku	28
2.2.2 Odpisovanie dlhodobého majetku	30
2.2.3 Inventarizácia majetku	34
2.3 Zdroje krytia majetku v účtovníctve	35
2.4 Štruktúra majetku a zdrojov krytia v bilancii	36
2.5 Kontrolné otázky a úlohy	39
3 ÚČTOVÁ OSNOVA, ÚČET, ÚČTOVANIE NA ÚČTOCH	40
3.1 Otváranie účtov	43
3.2 Účtovanie na súvahových účtoch	44
3.3 Účtovanie na výsledkových účtoch	45
3.4 Uzatváranie účtov hlavnej knihy	46
3.5 Účtovná dokumentácia v podvojnóm účtovníctve	48
3.6 Účtovanie v podvojnóm účtovníctve	49
3.7 Kontrolné otázky a úlohy	53
4 ÚČTOVANIE NA ÚČTOCH PODĽA ÚČTOVÝCH TRIED	54
4.1 Účtovanie v účtovej triede 0 – Dlhodobý majetok	54
4.1.1 Účtovanie obstarávania dlhodobého majetku	54
4.1.2 Účtovanie odpisovania (opotrebenia) dlhodobého majetku	62
4.1.3 Účtovanie vyradovania dlhodobého majetku	64
4.1.4 Prenájom dlhodobého majetku	66
4.1.5 Opravné položky	67
4.1.6 Kontrolné otázky a úlohy	68
4.2 Účtovanie v účtovej triede 1 - Zásoby	69
4.2.1 Účtovanie obstarania zásob	69
4.2.2 Účtovanie vyskladňovania zásob	74
4.2.3 Účtovanie inventarizačných rozdielov	75

4.2.4	Účtovanie o reklamáciách zásob	75
4.2.5	Kontrolné otázky a úlohy	77
4.3	Účtovanie v účtovej triede 2 – Finančné účty	78
4.3.1	Účtovanie prevodu prostriedkov medzi finančnými účtami	78
4.3.2	Účtovanie o úveroch a krátkodobých finančných výpomociach	79
4.3.3	Účtovanie o ceninách	80
4.3.4	Účtovanie o opravných položkách ku krátkodobému finančnému majetku	80
4.3.5	Kontrolné otázky a úlohy	81
4.4	Účtovanie v účtovej triede 3 – Zúčtovacie vzťahy	82
4.4.1	Účtovanie o pohľadávkach	82
4.4.2	Účtovanie o záväzkoch	83
4.4.3	Účtovanie o zamestnancoch	83
4.4.4	Zúčtovanie daní a dotácií	86
4.4.5	Náklady budúcich období	89
4.4.6	Kontrolné otázky a úlohy	91
4.5	Účtovanie v účtovej triede 4 – Kapitálové účty a dlhodobé záväzky	92
4.5.1	Účtovanie o zmenách ZI	93
4.5.2	Účtovanie o ostaných kapitálových fondoch	94
4.5.3	Účtovanie o výsledku hospodárenia	94
4.5.4	Účtovanie o sociálnom fonde	95
4.5.5	Účtovanie o rezervách	96
4.5.6	Účtovanie o dlhodobých záväzkoch	96
4.5.7	Účtovanie o vlastnom imaní fyzickej osoby - podnikateľa	97
4.5.8	Kontrolné otázky a úlohy	98
4.6	Účtovanie v účtovej triede 5 – Náklady	99
4.6.1	Účtovanie o spotrebovaných nákupoch	99
4.6.2	Účtovanie o finančných nákladoch	99
4.6.3	Účtovanie na konci účtovného obdobia	100
4.6.4	Kontrolné otázky a úlohy	101
4.7	Účtovanie v účtovej triede 6 – Výnosy	102
4.7.1	Účtovanie o hospodárskych výnosoch	102
4.7.2	Účtovanie o finančných výnosoch	103
4.7.3	Kontrolné otázky a úlohy	104
4.8	Účtovanie v účtovej triede 7 – Uzavierkové účty a podsúvahové účty	105
4.8.1	Otvorenie účtovných kníh podľa zákona o účtovníctve	105
4.8.2	Uzavretie účtovných kníh podľa zákona o účtovníctve	105
4.8.3	Účtovanie na účte ziskov a strát	106
4.8.4	Účtovanie podsúvahových účtoch	106
4.8.5	Účtovanie v účtových triedach 8 a 9	107
4.8.6	Kontrolné otázky a úlohy	108
4.9	Výsledok hospodárenia	109
5	ÚČTOVNÁ UZÁVIERKA A ÚČTOVNÁ ZÁVIERKA	111
5.1	Účtovná uzávierka	111
5.2	Obsah a forma účtovnej závierky	112
5.3	Kontrolné otázky a úlohy	114
	ZÁVER	115
	ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	116
	PRÍLOHY	117

ZOZNAM TABULIEK A ILUSTRÁCIÍ

Tabuľka 1	Zatriedenie účtovnej jednotky do veľkostnej skupiny	12
Tabuľka 2	Rovnomerné odpisovanie dlhodobého majetku	32
Tabuľka 3	Zrýchlené odpisovanie dlhodobého majetku	32
Obrázok 1	Charakteristika pojmov, ktoré sú predmetom účtovníctva	13
Obrázok 2	Funkcie účtovníctva	14
Obrázok 3	Prehľad účtovných zásad	22
Obrázok 4	Účtovný informačný systém	23
Obrázok 5	Členenie majetku podniku	27
Obrázok 6	Oceňovanie majetku a záväzkov – vybrané spôsoby	29
Obrázok 7	Spôsoby oceňovania majetku	30
Obrázok 8	Inventarizačné rozdiely	35
Obrázok 9	Štruktúra zdrojov krytia majetku	36
Obrázok 10	Súvaha	37
Obrázok 11	Súvahové zmeny	37
Obrázok 12	Účet	41
Obrázok 13	Štruktúra čísla účtu	41
Obrázok 14	Vzťah medzi syntetickým účtom a analytickými účtami	42
Obrázok 15	Otváranie súvahových účtov	44
Obrázok 16	Účtovanie na účtoch aktív a pasív	45
Obrázok 17	Účtovanie na účtoch nákladov a výnosov	46
Obrázok 18	Uzatváranie súvahových účtov a prevody konečných zostatkov	47
Obrázok 19	Výkaz ziskov a strát a preúčtovanie výsledku hospodárenia	48
Obrázok 20	Jednoduchý a zložený účtovný prípad	50
Obrázok 21	Účtovné doklady – používané skratky	54
Obrázok 22	Rozdelenie účtov účtovej triedy 0	54
Obrázok 23	Obstaranie dlhodobého majetku kúpou	56
Obrázok 24	Obstaranie dlhodobého majetku kúpou	58
Obrázok 25	Obstarávanie dlhodobého majetku vo vlastnej réžii	59
Obrázok 26	Obstaranie DM prevodom z osobného užívania do podnikania	61
Obrázok 27	Odpisovanie dlhodobého nehmotného a hmotného majetku	62
Obrázok 28	Odpisový plán dlhodobého majetku	63
Obrázok 29	Odpisovanie dlhodobého hmotného majetku	64
Obrázok 30	Vyraďovanie neodpísaného dlhodobého majetku	65
Obrázok 31	Účtovanie operatívneho lízingu u nájomcu a prenajímateľa	66
Obrázok 32	Účtovanie zásob materiálu spôsobom A	71
Obrázok 33	Účtovanie zásob tovaru spôsobom A	72
Obrázok 34	Účtovanie o prevode prostriedkov medzi finančnými účtami	79
Obrázok 35	Účtovanie o zamestnancoch	84
Obrázok 36	Výpočet čistej mzdy zamestnanca – schéma	84
Obrázok 37	Daň z pridanej hodnoty na vstupe a na výstupe	87
Obrázok 38	Účtovanie o časovom rozlíšení nákladov a výnosov	89
Obrázok 39	Otváracia súvaha	92
Obrázok 40	Súvaha po zvýšení ZI	93
Obrázok 41	Rozdelenie výsledku hospodárenia – zisk	95
Obrázok 42	Rozdelenie výsledku hospodárenia – strata	95

Obrázok 43	Účtovanie o vlastnom imaní fyzickej osoby podnikateľa.....	97
Obrázok 44	Účtovanie o finančných nákladoch	99
Obrázok 45	Účtovanie o finančných výnosoch	103
Obrázok 46	Účtovanie na účtoch účtovej triedy	106
Obrázok 47	Účet ziskov a strát	109

ÚVOD

Vykonávanie podnikateľskej činnosti je úzko spojené s potrebou a zákonnou povinnosťou viesť účtovníctvo. To neznamená, že podniky a organizácie vedú účtovníctvo pre štát, ktorý to zákonom stanovil, ale v prvom rade pre svoje potreby. Účtovníctvo je podstatnou časťou informačného systému podniku, pretože poskytuje údaje o hospodárskej činnosti podniku alebo organizácie v peňažnom vyjadrení.

Účtovníctvo je najdôležitejším nástrojom pri zisťovaní informácií o vlastnom imaní, záväzkoch, majetku, výdavkoch, príjmoch, nákladoch, výnosoch a výsledku hospodárenia podniku alebo organizácie. Nadväzuje na všetky funkcie riadenia a plní dokumentačnú, informačnú a kontrolnú funkciu, preto je významnou bázou pre rozhodovanie.

V účtovnej jednotke vzniká počas roka množstvo hospodárskych operácií, ktoré sa priebežne zaznamenávajú, napr. nákup materiálu, predaj výrobkov na faktúru, výplata miezd zamestnancom, výber peňazí z bankového účtu a pod., a to práve pomocou účtovníctva. Účtovníctvo poskytuje verný a pravdivý obraz o jeho majetku a zdrojoch a je významným nástrojom riadenia organizácie.

Cieľom predloženého učebného textu je ponúknuť študentom ucelený pohľad na problematiku účtovníctva v podmienkach Slovenskej republiky. Naším zámerom je zrozumiteľne predstaviť podstatu podvojného účtovníctva tak, aby študenti získali nie len vedomosť a zručnosť správne viesť podvojnú účtovníctvo, ale aby chápali účtovníctvo ako významný nástroj riadenia podnikových procesov a zdroj podstatných informácií o skutočnej situácii podniku.

Študijný text je členený do piatich tematických celkov. V prvej časti sú uvedené vybrané právne normy, ktoré upravujú účtovníctvo v našich podmienkach, predmet a funkcie účtovníctva a základné odborné pojmy používané v účtovníctve. Druhá časť obsahuje charakteristiku majetku podniku, zdrojov jeho krytia v kontexte bilančnej rovnováhy, ďalej sa text venuje praktickej stránke účtovania na účtoch, podvojnosti účtovných zápisov, účtovnej dokumentácii a vo štvrtom celku obsahuje praktický pohľad na účtovanie na účtoch podľa účtových tried. Nasleduje problematika výpočtu a účtovania výsledku hospodárenia a účtovná závierka.

Veríme, že cieľ predloženého učebného textu sa naplní a študenti získajú vedomosti o význame a užitočnosti účtovníctva pre riadenie podnikových procesov a zručnosti vo vedení základnej účtovnej evidencie klasickým spôsobom bez elektronickej podpory, ktorý výrazne napomôže chápaniu zápisov v elektronickej účtovnej evidencii, ako aj výstupov z nej – napríklad pri hodnotení finančného zdravia podniku.